

Toimiva lapsi & perhe – menetelmät: Lapset puheeksi -keskustelu

Kasvun tuki -luokitus: Kohtalainen menetelmä

Intervention kohderyhmä:

Lapsiperheet

Intervention toteutus:

Yksilö/Perhe

Intervention tavoite:

Lapset puheeksi -keskustelun tavoitteena on vahvistaa lapsen turvallista arkea kotona, koulussa ja päiväkodissa. Interventiolla tuetaan lapsen kehitystä ja ehkäistään ongelmien muodostumista vahvistamalla vanhemmuutta.

Intervention kuvaus:

Interventio on suunnattu lapsiperheille, joissa vanhemmalla on vanhemmuuteen vaikuttavia ongelmia, erityisesti mielenterveysongelmia. Lapset puheeksi -keskustelu on osa Toimiva lapsi ja perhe -menetelmiä. Intervention kehitykseen on vaikuttanut tutkimustieto lapsen kehityksestä ja vanhemman mielenterveysongelmien luomasta riskistä lapsen kehitykselle (Beardslee & Podorefsky 1988; Beardslee ym. 1997). Toimiva lapsi ja perhe -menetelmät perustuvat teoriaan lapsen kehityksestä osana eri kehitysympäristöjä (Solantaus & Niemelä 2016). Interventiossa järjestetään 1–3 tapaamista vanhempien kanssa. Tapaamiset ovat strukturoitua ja perustuvat Lapset puheeksi -keskustelun manuaaliin, mutta tapaamisten sisältöjä sovelletaan perheen tilanteen mukaan. Tapaamisilla käydään läpi perheen tilanne, lapsen kehitys ja vahvuudet ja vanhemman mielenterveysongelman merkitys perheelle. Intervention jälkeen järjestetään tarvittaessa Lapset puheeksi -neuvonpito, johon kutsutaan lapsen ympäröivät verkostot. Interventiota on käytetty Suomessa myös varhaiskasvatuksessa ja peruskouluissa yhteistyön muotona kodin ja koulun välillä sekä Rikosseuraamuslaitoksen lapsi- ja perhetyössä.

Intervention saatavuus Suomessa:

Lapset puheeksi -keskustelukoulutus on osa Toimiva lapsi ja perhe -menetelmäkoulutusta. Koulutus on suunnattu lapsiperheiden parissa työskenteleville, erityisesti sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille. Koulutukseen sisältyy materiaalia ja Lapset puheeksi -keskustelumanuaali. Suomessa interventio on käytössä sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluissa, varhaiskasvatuksessa ja peruskouluissa. Intervention alueellisesta saatavuudesta Suomessa ei ole tarkkaa tietoa.

Intervention tutkimus- ja vaikuttavuusnäyttö:

Suomessa on tutkittu intervention soveltuvuutta suomalaiseseen palvelujärjestelmään (Solantaus ym. 2009) sekä satunnaistetulla kenttätutkimuksella Lapset puheeksi -keskustelun ja -perheintervention vaikuttavuutta lapsen tunne-elämään, käyttäytymiseen ja sen syihin (Punamäki ym. 2013). Tutkimusten seurannassa todettiin interventiolla olevan myönteisiä vaikutuksia lapsen tunne-elämän ongelmien ja ahdistuneisuuden vähenemiseen sekä sosiaalisen käytöksen lisääntymiseen. Rajoitteena tutkimuksissa on ollut kato ja reliabiliteetti (Punamäki ym. 2013) sekä vertailuryhmän puuttuminen ja efektikokojen raportoimattomuus (Solantaus ym. 2009). Interventiolla on kohtalaista tutkimusperustaista vaikuttavuusnäyttöä Suomesta.

Kirjallisuus:

Beardslee, W. R. & Podorefsky, D. (1988). Resilient adolescents whose parents have serious affective and other psychiatric disorders: Importance of self-understanding and relationships. *American Journal of Psychiatry*, 145(1), 63–69.

Beardslee, W., Salt, P., Versage, E., Gladstone, T., Wright, E. & Rothberg, P. (1997). Sustained change in parents receiving preventive interventions for families with depression. *American Journal of Psychiatry*, 154, 510–515.

Punamäki, R-L., Paavonen, J., Toikka, S. & Solantaus, T. (2013). Effectiveness of preventive intervention in improving cognitive attributions among children of depressed parents: A randomized study. *Journal of Family Psychology* 27, 683–690.

Solantaus, T., Toikka, S., Alasuutari, M., Beardslee, W. R. & Paavonen, E. J. (2009). Safety, feasibility and family experiences of preventive interventions for children and families with parental depression. *International Journal of Mental Health Promotion* 11, 15–24.

Solantaus, T. & Niemelä, M. (2016). Arki kantaa – kun se pannaan kantamaan. *Perheterapia*, 1, 21–33.